

ZONE 03 - 9 januari 2002

Peter De Graef over 'De winter onder de tafel'

'in het leven draait alles uit op een happy end'

De kerstvoorstelling van HETPALEIS heet De winter onder de tafel en werd herschreven en geregisseerd door Peter De Graef. Het stuk was oorspronkelijk voor volwassenen. Het snijdt het nogal complexe thema van asielzoekers aan, naast meer algemene lijnen als vriendschap en liefde, opportunisme en gastvrijheid. De Graef maakte er een verhaal voor zevenjarigen van.

Is zeven jaar niet wat jong voor een dergelijk verhaal?

Peter De Graef: 'Dat heb ik me ook voortdurend afgevraagd terwijl ik de voorstelling maakte. We hebben anderhalve week try-outs gehad in de weken voor de première en toen bleek dat de kinderen de emotionele lijn heel goed meekregen. Verder gebeurt er zoveel op toneeltechnisch vlak, een soort visueel Tik-Tak-niveau, waardoor het echt een familievoorstelling is geworden. Het visuele voor de jongsten, een diepgaand verhaal voor de ouderen.'

Waar ligt de grens tussen naar kinderen toewerken en betuttelend zijn?

De Graef: 'Dat is moeilijk te zeggen. Ik voel het feilloos aan, maar heb er eigenlijk geen theorie over. Je kunt kinderen niet echt betuttelen, ze hebben een onbewuste moraal en weten heel goed wanneer je daarmee prutst, daar kunnen ze ook van genieten.'

Je wilt geen deprimerend stuk maken voor kinderen, is dat dan niet betuttelend?

De Graef: 'Dit was aanvankelijk een heel deprimerend stuk, de zware beschouwingen heb ik eruit geknipt, maar wat er nog in zit zijn de scherpe ruzies. De muziek van twee volwassenen die ruzie maken, kennen de meeste kinderen. Dat laat ik ze dan wel zien, ze herkennen misschien iets dat niet leuk is, maar zien ook dat het toneel is en dus niet bedreigend is. Ik ben niet bang om kinderen sterker met de werkelijkheid te confronteren dan veel andere volwassenen denken te moeten doen. Maar ik heb niet de behoefte om een stuk slecht te laten aflopen, omdat dat een ervaring is die kinderen niet kennen. Alles gaat altijd door en ze kennen misschien wel dipjes, maar ze gaan altijd door. Ze hebben pijn, zijn kwaad, huilen, maar ze sniffen eens en vragen: 'En wat gaan we nu doen?' En dan is het weer over en gaat alles gewoon verder. Het is pas op latere leeftijd dat je blijft zitten in een emotie die je niet kunt loslaten en de depressie leert kennen. Dat kun je niet laten zien aan kinderen, niet omdat ze het niet mogen zien, maar omdat ze het niet herkennen. Ik denk uiteindelijk ook dat het leven - zoals ik het zie - altijd op een happy end uitdraait. Het kan slecht gaan en het kan lange tijd slecht gaan, je kunt zelfs sterven terwijl het slecht gaat, maar ik geloof in reïncarnatie en uiteindelijk zullen we met z'n allen de hemel op aarde scheppen. En dat is dan het happy end.'

Dat is wel erg optimistisch.

De Graef: 'Dat is helemaal niet optimistisch, want we hebben de hele eeuwigheid om zo te evolueren. En het is niet zo dat de mensheid ter plekke blijft staan. Er zit groei in het bewustzijn, op dit moment zelfs heel sterk. Ooit komen we zover dat we alle kinderachtigheden zoals oorlog voeren achterwege laten, dat we dat niet meer nodig hebben, dat we inzien dat dat dom is.'

U lijkt een soort einzelgänger in de theaterwereld, de twee grote rode draden in uw carrière zijn uw eigen monologen en uw werk met Dirk Tanghe.

De Graef: 'Ik kan me voorstellen dat dat er voor het publiek zo uit ziet en ik ga inderdaad mijn eigen gang. Ik ben ook uitzonderlijk, in de zin dat ik een van de weinige mensen ben die én schrijft én speelt én regisseert. En die dan in zijn schrijverij ook nog een heel specifieke kaart trekt. Het is niet vrijblijvend, het spreekt de mensen aan. Niet dat ik mezelf filosoof wil noemen, maar ik wil toch iets meedelen over wat ik als essentieel ervaar aan het bestaan of mens-zijn. Dat geldt zowel voor mijn monologen als voor de rollen die ik bij Dirk (Tanghe) speel.'

U werd verschillende keren geselecteerd voor het Theaterfestival, zowel met uw monologen als met voorstellingen van Dirk Tanghe. Wat is voor u het belangrijkste?

De Graef: 'Dat hele Theaterfestival is niet belangrijk. De kunstwereld bestaat uit twee fundamenteel tegengestelde blokken: de makers en de consumenten. Als je kunst maakt, is kunst het product van je persoonlijk gevecht met de werkelijkheid. Het lucht op als je een bepaald aspect van de werkelijkheid dat nog niet benoemd is en dat iedereen herkent, vorm kunt geven. De consument heeft behoefte om alles dan in categorieën onder te brengen. Goed en slecht, beter en minder goed. Aan de hand van een mening weet iedereen wie je bent. Maar kunst is geen sport. Je kunt als kunstenaar niet iets maken om in een festival te komen. Sterker zelfs: het kan storend werken als je te veel bijval krijgt. Omdat dat niet de essentie is van het leven van alledag dat je deelt met iedereen en daar moet je toch uit putten om je werk te maken.'